

2208-9 / 3.07.2019

ОДОБРЯВАМ:

ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА
МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО,
ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ

НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА БИОЛОГИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО

АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА БИОЛОГИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО В БЪЛГАРИЯ (SWOT АНАЛИЗ)

Целта на анализа е да открие реалните резултати, постигнати от всички заинтересовани страни по отношение на биологичното производство в България от периода на прилагане на ПРСР 2014 до момента, да наблюжи основните бариери пред развитието на сектора и да послужат за идентифициране на национални стратегически цели за развитие в периода до 2027 година.

Силните и слабите страни, възможностите и заплахите пред биологично производство са категоризирани в няколко раздела, касаещи ресурси и бариери от различно естество:

- по отношение на производството и преработката на първична земеделска продукция,
- по отношение на наука, образование, обучение и консултантска дейност,
- по отношение на развитие на пазара и формиране на потребителско търсене на биологични продукти,
- по отношение на организационния и институционален потенциал на българския био сектор.
- По отношение на финансовото подпомагане на сектора и неговото програмно осигуряване.

Силни страни:

Раздел: Производството и преработка на първична селскостопанска продукция

- България разполага с подходящи почвени и климатични ресурси за развитие на биоземеделие. Голяма част от земята в България е подходяща за биологично земеделие¹.
- В сравнение с малкия брой биологични оператори през 2008 г. (311), към края на 2018 г. те са 20 пъти повече (6 660)². Разширяващата се група на биооператорите е благоприятно условие за:
 - ✓ създаване и утвърждаване на български традиции в биопроизводството;
 - ✓ създаване на условия и капацитет за сдружаване и постигане на по-висока ефективност и конкурентоспособност на вътрешния и външния пазар;
 - ✓ формиране на жизнен и инициативен биологичен сектор, който стимулира развитието на биоземеделието отдолу-нагоре.
- Сертифицираните площи за отглеждане на биологични култури в България през последните 8 години са се увеличили над 7 пъти. Увеличението на площите, управлявани по биологичен начин е предпоставка за:
 - ✓ увеличение на биологичната продукция, която може да се предлага на българския и чуждия пазар;
 - ✓ утвърждаване на легитимността на биологичните оператори при защитаване на правата и интересите им (да работят без риск от замърсяване на продукцията им от страна на конвенционалните производители, да инициират местни и национални политики за стимулиране на производството и пазара на биостоки и др.).
- От 2015 година насам, България заема едно от членните места по площи с лозя отглеждани по методите на биологичното земеделие в ЕС, което прави възможно производството на биовино, разрешено от 2012 г. с регламент на ЕС (N 203/2012).
- През 2015 г. България се превръща в лидер в Европа по отношение на брой пчелни кошери отглеждани в съответствие с методите на биологичното земеделие³, което е предпоставка за разширяване на производството на биологични пчелни продукти.
- По размер на сертифицирани площи за събиране на диворастящи плодове, билки и гъби, през 2014 г. България е на трето място в ЕС, след Румъния и Финландия⁴,

¹ Invest Bulgaria Agency, Project “Promoting the advantages of investing in Bulgaria”, Food Industry in Bulgaria; http://investbg.government.bg/files/useruploads/files/statichni_stranici/broshuri_sectors/food_industry_en.pdf

² Eurostat, 2016 Org_T1OPER_A.xls

³ FiBL and IFOAM, The World of Organic Agriculture: Statistics and emerging trends, 2016

⁴ FiBL and IFOAM, The World of Organic Agriculture: Statistics and emerging trends, 2016

което е благоприятно условие за развитие на нишово производство и включване в един разширяващ се пазар.⁵

- България е най-големият производител на биологично розово и лавандулово масла в света⁶. Този факт, както и разрастващото се производство на други разнообразни биологични етерични масла, като масло от маточина, затвърждава позициите й на традиционен и търсен производител на тези етерични масла. Това определя страната като ключов производител с традиции в производството на сировини за био козметиката.
- Все повече млади хора се насочват към биологично производство и/или преработка.
- България има капацитет за разработване на иновативни земеделски и хранителни продукти, както в рамките на научно-изследователски институти и университетски центрове, така и от страна на бизнеса.

Раздел: Наука, образование, обучение и консултантска дейност за биологично земеделие:

- Някои от научните звена на ССА и част от висшите учебни заведения имат познания, опит и капацитет да разработват технологии за биологично производство на различни сортове зеленчукови, овощни, зърнени, фуражни и маслодайни култури, както и лозя и животни в различни климатични и почвени условия.
- В научните институти се поддържат семена от местни сортове зърнени култури, зеленчуци, плодове, които са издръжливи на болести, неприятели и са подходящи за нашите климатични условия и за биологично производство.
- Във висшите учебни заведения се предлагат специалности за ОКС „Магистър“ (Аграрен Университет - Пловдив и Тракийски университет – Стара Загора обучават студенти в специалност „Биологично земеделие“), както и отделни избираеми дисциплини или модули по Биологично земеделие (Аграрен Университет – Пловдив, Лесотехнически Университет - София и Тракийски Университет - Стара Загора). Аграрен Университет – Пловдив чрез Центъра за продължаващо обучение предлага и специфични курсове в областта на биологичното производство, с различен хорариум според потребностите на обучаемите.
- Има изградени консултантски и обучителни екипи по биологично земеделие към НПО, които предлагат услуги на пазарен принцип.
- Някои от частните организации също развиват научно-приложна и развойна дейност.

⁵ IFOAM, WTC, Overview of world production and marketing of organic wild collected products, 2008

⁶ Селскостопанска академия, сборник доклади от конференция „Биологично растениевъдство, животновъдство и храни“ 2014 г

- Има достатъчно на брой биологични ферми с модерни системи на биологично производство, които могат да бъдат използвани като центрове за обучение и провеждане на научни опити

Раздел: Развитие на пазара и формиране на потребителско търсене на биологични продукти

- Изградени и утвърдени са няколко преработвателни предприятия, създаващи търсене на биологични суровини в големи количества.
- През последните години се утвърждават нови канали за продажба в цялата търговска мрежа; все повече супермаркети, малки магазини и бензиностанции започват да продават биологични продукти.
- Консолидира се мрежата от специализирани магазини за биологични продукти и хrани и специализирани форми на маркетинг.
- След приемането през 2010 г.на Наредба 26 за директните доставки, всички биологични производители имат възможност да преработват и продават директно на потребителя малки количества храни от животински произход (месо, мляко, яйца, пчелен мед, риба), спазвайки условията на наредбата.
- България предлага добри условия за стартиращи предприятия в областта на био земеделието, преработката и иновациите.
- България има конкурентно предимство за износ на иновативни продукти (сурови десертчета, оризовки) заради традиционно водещите й позиции на този пазар в световен план (Roo Bar, Harmonica, Go4, Better).
- Осигуряването на благоприятни условия за развитие на биологичното земеделие е заложено в стратегически документи на национално и местно ниво.
- Има примери за успешни био продукти, произведени в България, които се разпространяват в много държави по света. За първи път в последните години има български продукти в търговските мрежи на много други държави, не само в Европа, което създава доверие към българските фирми и много възможности.

Раздел: Организационен и институционален потенциал на българския био сектор

- Изградени са административни структури към Министерство на земеделието и храните: отдел „Биологично растениевъдство и животновъдство“ и Консултивен съвет по биологично земеделие.
- Биологичните оператори се контролират от контролиращи лица – частни търговски дружества, одобрени от министъра на земеделието, храните и горите органи за контрол и сертификация на български биологични продукти.
- Повечето от контролиращите лица имат изградени екипи, подгответ персонал и извършват качествена услуга, а сертифицирани от тях продукти се изнасят в цял свят
- Функционират браншови организации на производители, преработватели и търговци на биологични продукти, чрез които се постига по-добра връзка между самите производители/преработватели/търговци, обмен на информация, както и по-добър диалог с администрацията.

- Функционират неправителствени и консултантски организации с практически опит в прилагане на технологии за биологично земеделие, включително чрез адаптиране на чужд опит, работещи в сферата на биологичното земеделие.

Раздел: Финансово подпомагане и програмно осигуряване

- Съществуват мерки за подпомагане на биологично растениевъдство и животновъдство, както и на биологично пчеларство по Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 (Мярка 11).
- Биопроизводството е включено като приоритет във всички инвестиционни мерки на ПРСР.

Слаби страни:

Раздел: Производството и преработка на първична селскостопанска продукция

- Неефективно производство заради сравнително малките размери на биологичните стопанства и по-ниски средни добиви в сравнение с еквивалентни биологични култури и продукти в Европа, водещо до:
 - Разширяването на обемите на регистрираните обекти, стимулирано от възможност за получаване на субсидии, без реално увеличение на добивите. Пример е достигането на България до лидерска позиция в света по брой регистрирани биологични пчелни семейства за сметка на спад в добивите⁷, тъй като много от пчеларите разширяват пчелините не за да добиват мед, а за да получават субсидии. Това застрашава трайния характер на развитието на биопчеларството.
- Деклариранные добиви за много от културите са в пъти по-ниски от конвенционалните, което прави производството нерентабилно.
- Ограничено производство на биологичен фураж.
- Малък брой преработвателни предприятия за някои от секторите, като месопреработка и зърнопреработка.
- Голяма част от българските биологични продукти се доставят в ЕС или се изнасят за САЩ и Япония като сировини, което задържа развитието на биоземеделието в България като икономически ефективен сектор, произвеждащ висока добавена стойност.
- Недостатъчно квалифицирана работна сила в сферата на биологичното производство.
- Няма гаранции за тези, които започват биологично производство, че в близост няма да се развива застрашаваща биологичното земеделие дейност.

⁷

<http://inteliagro.bg/article/118/Bulgaria-svetoven-lider-v-biologichnoto-pchelarstvo>

- Производителите на биологични семена и посадъчен материал не получават специално подпомагане за тази дейност, което води до твърде слабо развит пазар на биологични семена и посадъчен материал.
- Ограничена брой и капацитет на лаборатории за тестване на първична биологична земеделска продукция и на преработена продукция.

Раздел: Наука, образование, обучение и консултантска дейност за биологично земеделие:

- Недостатъчно ниво на прилагане на научните достижения в биологичните ферми в България; недостатъчно ниво на съвременни знания и недостатъчно прилагане на научните достижения в голяма част от биологичните ферми в България.
- Недостатъчна заинтересованост на от страна на биопроизводителите за прилагане на научните достижения в сферата на биологичното земеделие
- Българските биоферми в по-голямата си част изостават технологично (пример: рядко използване на машини за контрол на плевелите).
- Мнозинството от био фермерите следват логиката на конвенционалното производство и смятат, че при нужда могат да използват пестициди и пакарства, но разрешени за биологично производство.
- Няма изградена интегрирана система за консултации по биологично земеделие на национално ниво, което има за резултат следните негативни последствия:
 - Малките и средни био производителите търсят съвети, обучение и консултации, но по възможност бесплатни – от колеги, от фирми, продаващи товър и препарати за растителна защита, от фирми, които изкупуват продукцията им;
 - Част от био фермерите очакват от инспекторите от контролиращите лица консултации и съвети как да решат даден проблем или да изпълнят определена препоръка, и смятат, че тази услуга е част от заплашането на контрола;
 - Големите био производители плащат за професионални консултации, включително и на консултанти от чужбина за решаване на конкретни проблеми и въвеждане на новости в производството;
 - Няколко образователни, научни и консултантски организации предлагат съвети и обучение по биологично земеделие на пазарни цени, но малкият брой на консултирани ферми не им позволява да се усъвършенстват и да повишават постоянно квалификацията си, защото тази дейност не им е основна.
- Недостатъчно литература на български език в сферата на биологичното производство.
- Приложните научни изследвания и технологии за биологично производство в България не са достатъчно, а тези, които се разработват не са достатъчно популяризираны сред практикуващите биоземеделие. Има специална нужда от изследвания и съвременни решения при преработката на храни и напитки, при производството на био козметика. Нито един от университетите и научните

институти в тази област не работи в сферата на биологичното производство и преработка.

- Трудно поддържане на биологична сертификация от научните звена. Пример: най-голямата експериментална ферма с преработвателни предприятия към Научния институт по планинско животновъдство и земеделие в Троян се отказа от биологична сертификация през 2018 година.
- Слаба връзка между науката, бизнеса и държавата, изразяваща се в липса на синхрон и обща визия за развитие на научните изследвания, биологичното производство и държавните политики и приоритети за развитие на селското стопанство, науката и икономиката и поради:
 - Недостатъчно развити умения за прилагане на стратегически мениджмънт и маркетинг в сферата на науката;
 - Фермерите не участват в определянето на темите за научни изследвания на институтите от ССА и висшите учебни заведения;
- Недостатъчно използване на съвременните ИКТ.
- Липса на координация между даващите консултации по биологично земеделие.
- Организацията на работата и финансирането на Селскостопанска Академия не съответства на потребностите на биологичното земеделие.
- Липсват периодични специализирани научни и научно-приложно издания.

Раздел: Развитие на пазара и формиране на потребителско търсене на биологични продукти

- Липса на информационни кампании, насочени към потребителите, за ползите и предимствата на биопродуктите.
- Недостатъчно информация и популярна литература по въпросите на биологичното земеделие, ориентирана към потребителите.
- Липса на държавна политика за включване на биопродуктите като задължителна съставка на менютата на детски градини, училища, социални и здравни заведения.
- Липсва достатъчно защита на термина “био” от институциите.
- Липсва информация за нуждите на потребителите на биологични продукти: какви продукти по-конкретно търсят.
- Липсва информация за оборотите от продажба на биологични продукти в страната – български и вносни. Нито една институция не събира такива данни.
- Липсва информация за пазарната реализация на произведената в България биологична продукция извън страната. Нито една институция не събира такива данни.
- Липсва стратегия за промоция на вътрешния пазар.

- По-високи цени за биологичните продукти в България, в сравнение с еквивалентните биологични продукти в други страни, както и слаба конкурентната позиция на биологичните продукти в сравнение с еквивалентните конвенционални продукти в страната, поради малкия обем на пазара, много ниското качество и имитациите на конвенционалния пазар.
- Практики на реализация на биологична продукция като конвенционална.
- Липсва яснота и доверие в сектора и “био” не е достатъчна гаранция за стоката. Доверието е върху конкретни марки, а не върху целия сектор и основните обеми на пазара минават през тези марки.
- Преработката на биологични продукти е извън района на производство, дори извън страната.
- Липсва специализирана борса за биологични продукти.
- Слаби позиции на българските биологични продукти на външния пазар поради:
 - Експорт не на крайни продукти, а на сировини;
 - Липса на участия в световни изложения;
 - Липсваща стратегия за разпространение на информация на външния пазар;
 - Недостатъчно информация за външния пазар на биологични продукти
 - Недоверие към контрола на земеделието, породено от действията на институциите и доверие само в определени марки и производители;
 - Няма политика за подпомагане на износа.
- Преобладаваща неяснота сред потребителите за това какво означава „био“. От нея се възползват много производители, които използват нерегламентирани определения без конкретно значение като “фермерско”, “натурално”, “домашно” като еквивалентни на “био” продуктите.
- Липса на нагласи за сдружаване сред производителите, което е бариера пред успешната пазарна реализация на нишови продукти с растящ пазар, но търсещи по-големи партидни количества, какъвто е например пазарът за биовино⁸.
- Няма практика за използване на разнообразни методи за продажби включително „продажба на зелено“ (фючърсна сделка), основно породено от липсата на пазарни стимули за сметка на стимула за получаване на субсидии.

Раздел: Организационен и институционален потенциал на българския био сектор

- Липсва консенсус относно разбирането на концепцията за „развитие“ на биоземеделието. Заложените в стратегическите документи критерии за него не отразяват напредъка на биосектора по отношение на редица ключови индикатори

⁸ Centre for the Promotion of Imports from developing countries, Министерство на външните работи на Холандия, „CBI Product Factsheet: Organic wine in Europe“ 2013,

като пазарно разрастване, научни постижения в областта и разпространение на български технологии за производство на биологични растителни и животински продукти в страната и в чужбина, увеличение на дела на български биологични стоки в целия обем биологични стоки на българския пазар.

- Необходимо е по-добро насочването на подпомагането по мярката/мерките, насърчаваща/и биопроизводството, включително чрез промяна на индикаторите за измерване на резултатите от прилагането й/им.
- Отдел „Биологично производство“ в МЗХГ е административната единица, която извършва всички важни дейности в сектора – участва в разработване и прилагане на политики и законодателство, оценява кандидатите за контролиращи лица, осъществява надзор върху дейността на КЛ, обобщава данните от КЛ, изготвя доклади, комуникира с ЕК и т.н. Ресурсите, с които разполага този отдел (човешки, технически) са крайно недостатъчни за задачите, с които е натоварен. Това е най-слабото звено в цялата система.
- Електронните бази данни за сертифицирани оператори, контролиращи лица, посевен и посадъчен материал не работят ефективно. Освен че затрудняват работата на всички засегнати страни, допълнително създават усещане за непрозрачност и непрофессионализъм.
- Създаденият Биорегистър, който следва да осигури надеждна и пълна информация и прозрачност относно операторите и системата за контрол, както и ефикасно взаимодействие между КЛ и административните структури, не изпълнява функциите си.
- Действащата система за контрол не може да гарантира съответствие на операторите с правилата за биологично производство⁹. До голяма степен това се дължи на факта, че националното биологично законодателство (Наредба 5/03.09.2018) не кореспондира изцяло с относимото европейско законодателство (Регламенти 834/2007 и 889/2008). В допълнение, има разминаване и дори противоречия между националното биологично законодателство (Закон за прилагане на общите организации на пазарите на земеделски продукти, Наредба 5/03.09.2018) и това, управляващо финансовото подпомагане по мярка 11 от ПРСР (Наредба 4/24.02.2015 с последващите изменения).
- Липса на ефективна комуникация и обратна връзка към контролиращите лица от страна на лицата, проверяващи операторите (от ДФЗ, БАБХ и т.н.).
- Няма практика за контрол и сертификация „in transit“ - закупуване на сертифицирани стоките от страна членка или извън ЕС и директна търговия в друга страна членка на ЕС.
- Малък пазар на разрешените препарати за растителна защита и третиране на животни за биологично производство, което ги осъкъпява.
- Интернет продажбите на биологични продукти не са включени в системата на контрол.

⁹ Доклад на ЕК относно одит, проведен в България в периода от 16 до 27 ноември с цел оценка на системите за контрол на биологичното производство и етикетирането на биологични продукти

- При осъществяване на надзор над контролиращите лица административната структура не им осигурява достъп до прилаганата процедура за надзор, което води до компрометиране на обективността на надзора.

Раздел: Финансово подпомагане и програмно осигуряване

- Наличието на подпомагане по мярка 11, както и приоритизирането на проекти на биопроизводители при кандидатстването им по инвестиционни мерки на ПРСР, привлича към биосектора множество земеделски стопани без предварителни знания и реална заинтересованост от развитие на биоземеделие. В голяма част от случаите тези земеделски стопани изпълняват формално ангажиментите си до приключването им, или до приключаване на мониторинговия период, като има много случаи на нулев ефект по отношение на производството на биопродукти.
- Непостоянно финансиране за представяне на био продуктите на национални изложения (липсва сигурност и предвидимост).

Възможности:

Раздел: Производството и преработка на първична селскостопанска продукция

- Облекчаване на проблема с безработицата в селските райони чрез включване на местното население в активна възраст в дейности по биологично земеделие (насърчаване на временната сезонна заетост и квалификация в методите на биологичното производство и).
- Стимулиране на местни икономически инициативи отдолу-нагоре и на нагласите за сдружаване.
- Въвеждане на местни биологични продукти в храните, предлагани в държавни и общински обекти, болници, училища, военни поделения и др.
- Българският биосектор има редица предимства, определени от традиционните селскостопански практики в страната и социално-демографските особености на селските райони:
 - Голяма част от земеделската практика в малките ферми в България е с ниско влагане на минерални торове и пестициди. В животновъдството голяма част от практиката е екстензивна;
 - Изключително подходящи природни дадености за развитие на биологичното земеделие в България, включително и заради системата на защитени територии, където е възможно да се произвежда по методите на биологичното земеделие, а местните хора да печелят добре от запазената природа;
 - Биологичното земеделие използва много повече ръчен труд с което предлага реална възможност за заетост в селските райони на страната;
 - Развива се алтернативен туризъм, който може да ползва продуктите на биологичното земеделие.

- Съществуват местни породи и сортове, които могат да направят биологичното производство по-рентабилно.
- Законът за ГМО на практика изключва отглеждането на генно модифицирани организми на открити площи на територията на страната, което защитава биологичната продукция от контаминация с ГМО.
- Разширяване на броя на производителите, обхванати от сдружения и асоциации, подобряване на административния капацитет на Асоциацията на биопроизводителите с цел по-добра информираност и връзки между всички заинтересовани страни в биосектора.
- Наличие на разнообразни сировини за био козметика, знания и опит за производство на козметика, високи цени и голямо търсене в България и в Европа.

Раздел: Наука, образование, обучение и консултантска дейност за биологично земеделие:

- Има подходящи условия за развитие на научната дейност за биологично производство.
- Има изходен материал за семепроизводство на биологични семена.
- Има възможност за дълготрайно съхраняване на изходен селекционен материал за биологично семепроизводство.
- Съществуват местни породи и сортове, които могат да направят биологичното производство по-рентабилно.
- Съвременните ИКТ разполагат с възможности за разпространение на информация, научни резултати, съвместна дейност и др.
- С промените на трудовия пазар и все по-трудното намиране на евтина работна ръка, фермерите са стимулирани да търсят иновативни решения, машини и технологии, които да направят производството им по-ефективно.
- Голяма част от новите био производители са млади хора, които са по-отворени за знания и инновации. Част от първите био фермери вече включват децата си в стопанствата – част от тях са учили в чужбина, повечето говорят чужди езици и по този начин са по-отворени за всички новости в света на био производството.
- Ограничения финансов ресурс за подпомагане е фактор, който допринася в био производството да се включват био производители, които не разчитат само на субсидия, имат добре пресметнат бизнес план, разчитат на основно на пазара и съвременните технологии.
- Много научни изследвания и резултатите от тях са достъпни в интернет и могат да бъдат ползвани както от българските фермери, така от консултантите директно от производителите. Пример - <http://www.orgprints.org/>. Към 2019 български НПО и институти участват в 5 научни проекта, финансиирани от Програмата за научни изследвания на ЕК Хоризонт 2020.

- Фермерите вече масово използват интернет и умни устройства (таблети, смартфони) в ежедневието си – това улеснява науката и иновациите да стигат бързо и лесно в стопанствата.
- Първи информационен портал за технологии и иновации в биологичното производство е достъпен на 13 езика, вкл. на български <https://organic-farmknowledge.org/>- всички новости от областта на биологичното производство се качват там и могат да бъдат използвани от био операторите.

Раздел: Развитие на пазара и формиране на потребителско търсене на биологични продукти

- Огромното търсене на здравословни и чисти продукти в световен мащаб помага на сектора.
- Държавата като клиент на био сектора би могла да насърчава целия сектор чрез изискване за предоставяне на биопродукти в болници, училища, детски градини и др. обществени заведения.
- Създаване на независими специализирани борси за биологична продукция в големите градове. Така раздробеността и малките размери на стопанствата могат да бъдат преодолени и да се създадат условия за发展ане на дребен семеен селскостопански бизнес с нишови продукти.
- Имайки предвид растящите пазари за биовино в Европа¹⁰, тази пазарна ниша може да бъде използвана за развитие на производството на биовино в България.
- Въвеждане на програми в университетите, които да осигуряват компетентни хора за сектора.
- Изясняване на силните сектори в био - производството: дали е вино, рози, диворастящи, млечни, иновативни, снакс, козметика.
- Обвързване на екологичните политики на държавата с биологичното земеделие и представяне на ползите от това.
- Стимулиране на износа чрез подкрепа за участие в изложения и организиране на посещения и двустранни срещи с купувачи от други държави. При подкрепата за изложението ключов е подборът и високият процент на самоучастието, за да се подкрепят само производители, които имат реална възможност и интерес към въпросните пазари.
- Мотивиране на търговците да отделят място за био храни.
- Възможностите за развитие на българския биосектор укрепват и поради особеностите на външния пазар:
 - Търсенето на биологични продукти в световен мащаб расте непрекъснато през последните години;

¹⁰ Centre for the Promotion of Imports from developing countries, Министерство на външните работи на Холандия, „CBI Product Factsheet: Organic wine in Europe“ 2013,

- Биологичната козметика се радва на изключителен интерес от страна на потребителите в ЕС, Северна Америка и Япония. Традиционните за България етерично – маслени култури вече масово се отглеждат по биологичен начин. С малко усилия и ноу-хау България може да предлага краен продукт с висока добавена стойност.
- Има програми за финансиране насочени към устойчивото развитие, а биологичното земеделие е ефективен подход за постигане на устойчиво развитие.
- Съществува реално търсене на български биологични продукти от много европейски компании.
- Съвременните ИКТ разполагат с огромни възможности за разпространение на информация, съвместна работа, ефективна реализация на продукцията и т.н.
- Съществува международна информационна мрежа на неправителствените организации (НПО), работещи за опазване на околната среда и устойчиво развитие, която може да се използва за кампании за популяризиране на биологичното земеделие, комуникации и др.

Раздел: Организационен и институционален потенциал на българския био сектор

- Изграждане и укрепване на административното звено БИО в МЗХГ – създаване на Дирекция „Биологично производство“ в министерството – с по-голям брой служители, с по-добре обучен персонал, които са компетентни да извършват обективни и професионални одити на контролиращите лица е ключов момент в заздравяването на системата. Най-големият риск пред био сектора в България е именно обективния надзор върху дейността на контролиращите лица.
- Назначаването на допълнителен зам.-министър, който отговаря за био земеделието е добре прието от представителите на биологичната общност и дава възможност за по-директен контакт на сектора с министерството.
- Създаването на Консултивен съвет по биологично земеделие е много добра стъпка, осигуряваща представеността на сектора при взимането на решения за неговото развитие. Съставът на Съвета също трябва да се оптимизира, така че всички заинтересовани страни да бъдат представени реципрочно.
- Осъзнаването на силата на био производителите и включването им по-активно в процесите на вземане на решения за сектора е много добър знак и възможност, която МЗХГ трябва да започне да настърчава.

Раздел: Финансово подпомагане и програмно осигуряване

- Изтичането на програмния период 2014-2020 дава възможност за:
 - ✓ Включване на Стратегическия план на България на схеми и мерки, които пряко или косвено стимулират развитието на биологичното производство в страната;

- ✓ Въвеждане на критерии за подбор на проектни предложения и въвеждане на ограничения, които осигуряват справедливо и целесъобразно разпределение на средствата;
- ✓ Анализ на държавните помощи за финансиране на програми за справяне с болести и неприятели, за сертификация на качеството и за малки преработвателни линии.

Заплахи:

Раздел: Производство и преработка на първична селскостопанска продукция

- Силна раздробеност на земеделските имоти включително и при дребните земеделски стопанства, което предвид слабата преработвателна индустрия, лошата информационна и транспортна инфраструктура и липсата на адекватна складова и дистрибуционна мрежа в цялата страна, затруднява ефективното и конкурентоспособно производство.
- Неразвитият преработвателен сектор в биопроизводството задържа развитието на биологичното земеделие.
- Стимулите за развитие на биологично земеделие, върху които се наблюга през предходния програмен период (подпомагане на стопанства в преход и преминали към биологично производство), са преобладаващо краткосрочни и необвързани с дългосрочен ангажимент за производство и пазарна реализация на биологични стоки – суровини и преработени продукти.
- Основна заплаха остава мотивацията на биологичните производители и решаващият за нея фактор на субсидиите, както и насажданото мнение, че при био земеделието добивите са ниски, производството е рисково, препаратите и торовете са скъпи и няма начин да се произвежда без субсидии. Много от тях се отказват от биопроизводството когато изтече ангажимента за подпомагане по мерките от ПРСР и остават с надеждата отново да се включат, когато се отвори нова възможност за подпомагане.
- Негативна тенденция за изместване на фокуса на контрола във фермите от процесите на производство към лабораторни анализи за неразрешени вещества в крайните продукти. Този опасен precedent (не само в България), е породен от неразбиране на принципите и методите на био земеделието.

Раздел: Наука, образование, обучение и консултантска дейност за биологично земеделие:

- Липса на интерес от страна на биопроизводителите към научни разработки и научни технологии за биологично производство.
- Трудна охрана на опитните площи и недобросъвестно замърсяване с химични вещества.

- Недостатъчно финансиране на научните изследвания.

Раздел: Развитие на пазара и формиране на потребителско търсене на биологични продукти

- В публичното пространство комуникацията от държавните институции и от сектора се свързва основно със скандални ситуации, което срива общественото доверие към биосектора.
- Липса на доверие в контрола. Дори и в сектора липсва доверие към конкретни контролиращи лица.
- Липсата на доверие в сектора задържа реализацията на българските биопродукти, тъй като успешните продукти на пазара в момента са от други държави, в които има доверие (Германия, Австрия). Доверието е в конкретни марки, а не към целия сектор.
- Липсата на информираност у потребителите прави биопродуктите лесни за подмяна с други, обозначавани като „еко“, „натурални“, „фермерски“, „домашни“ и т.н., което компрометира разрастването на пазара на биологични стоки.
- Обезлюдяването на селските райони е заплаха за дългосрочното осигуряване на надеждни, квалифицирани и ангажирани с биологичното земеделие човешки ресурси – както за предприемачески инициативи, така и като наета работна ръка.
- Ниската покупателна способност на населението, особено в селските райони, където биологичната продукция се произвежда, застрашават развитието на пазара на биологични стоки в дългосрочен план.
- Българското биологично производство съществува в изключително конкурентната среда на по-ефективно произведени и по-евтини биологични вносни стоки. Биологичното земеделие е заплашено от липса на ефективна защита на продукцията по време на процеса на производство (трудна и скъпа охрана на земеделските земи, защита от замърсяване от конвенционално производство, неадекватни обозначения на съдържанието на фуражи, когато съдържат повече от 1% ГМО).
- Амортизирана и на места нефункционираща земеделска инфраструктура.
- Слабата ангажираност с проблемите на опазването на околната среда в обществото¹¹ е бариера пред разширяване на вътрешния пазар на биостоки.

Раздел: Организационен и институционален потенциал на българския био сектор

¹¹ Институт по социология, БАН, Българска Фондация Биоразнообразие, ОБЩЕСТВЕНИ НАГЛАСИ ПО ТЕМИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПРИРОДАТА В БЪЛГАРИЯ, 2007

- Наблюдава се тенденция на засилващо се замърсяване на околната среда. Замърсяване на биологични продукти с пестициди, нямащи регистрация за съответната култура и ефект при икономически важни болести и неприятели, което е показател за странично замърсяване. Причина за това е и слабия контрол по отношение на извършваните третирания с препарати за растителна защита и особено авиотретиранятията, което в дългосрочен план ще компрометира биологичното производство.
- Разрастването на индустриализацията също е фактор, както и оползотворяването и включването в сейтбооборот на необработвани до момента терени като конвенционални, които се намират в пряка близост до площи и обекти с биологично производство.
- Недостатъчен капацитет на администрацията да отговори на предизвикателствата, пред които е изправен сектора и да засили доверието на потребителите в биопродуктите.

Раздел: Финансово подпомагане и програмно осигуряване

- Финансовото подпомагане за БИО сектора през следващия програмен период да остане както и досега единствено по МЯРКА 11 (или нейния еквивалент в бъдеще) при същите или подобни нива и условия.
- Финансирането на консултантски услуги и професионално обучение за биологични производители в следващия програмен период да остане в същия формат и при същите условия, както и досега.

НАЦИОНАЛНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕ НА БИОЛОГИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО ДО 2027 ГОДИНА

Националните стратегически цели за развитие на биологичното производство до 2027 година са формулирани в резултат от постигнат консенсус между всички заинтересовани страни в био-сектора: МЗХГ, представители на контролиращи и консултантски организации, научни институти и университети, организации на биологичните производители и търговци. В основата на формулирането на тези цели е положено общо споделеното разбиране на всички заинтересовани страни, че процесът на развитие на биологичното производство предполага не само нарастване на броя на биологичните оператори и увеличаване на сертифицираните площи, но и дейности свързани с повишаване на потребителското доверие към биологичните земеделски продукти и храни, с разширяване на националния и външен пазар на биологични продукти, с установяването на ефективна система за контрол и надзор, със стимулиране на научните изследвания, образование, обучение и консултантска дейност в областта на биологичното производство, както с активно участие на всички заинтересовани страни

във формулирането на политики и мерки за подпомагане и насърчаване на производството, преработката и търговията с биологични земеделски и хранителни продукти, които да осигурят стабилно и предвидимо развитие на сектора.

Стратегическите цели и конкретните дейности за тяхното реализиране са обвързани с количествени и качествени измерители (индикатори), с цел последващ мониторинг и наблюдение на изпълнението на очакваните резултати. Обвързването на национални стратегически цели със съответни количествени измерители е израз на стремежа на всички заинтересовани страни, участвали в разработването на Плана, биологичното производство да се утвърди като национален приоритет в политиките за развитие на селското стопанство и на селските райони. Те са важна стратегическа стъпка имаща за цел да осигури надеждна основа за програмиране и финансиране на мерките, имащи отношение към подпомагането на биологичното производство през следващия програмен период.

Реализирането на всяка една от националните стратегически цели е обвързано с набор от конкретни дейности. Ето защо, формулираните количествени и качествени индикатори не са разписани за самите стратегически цели, а срещу конкретните подцели и дейности, обвързани с тяхното изпълнение.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА БИОЛОГИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО И РАЗШИРЯВАНЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ И ВЪНШЕН ПАЗАР НА БИОЛОГИЧНИ ПРОДУКТИ

Аргументация: Резултатите от анализа на слабите страни, възможности и заплахи пред производството и преработка на първична селскостопанска продукция и развитието на пазара и формиране на потребителско търсене на биологични продукти показват необходимост от действия в посока насърчаване на пазарната реализация на българските биологични продукти. Освен обогатяване на асортимента на биологичната продукция, се идентифицира и нужда от популяризиране на биологичните продукти сред потребителите и повишаване на тяхната информираност както за значението на определението „био“, така и за здравословните и екологични предимства на биологичните стоки. Смята се за необходимо провеждането на държавна политика за включване на биопродуктите като задължителна съставка на менютата на детски градини, училища, социални и здравни заведения, както и подпомагане развитието на къси вериги на доставки по отношение на биопродуктите. Откроява се нуждата от целенасочени мерки за насърчаване не само поемането на агроекологични ангажименти и сертифицирането на земеделски площи, но и подобряване на ефективността на биологичното производство, увеличение на обемите произведени биологични стоки, усилия за насърчаване на преработването на продукцията. В този смисъл бъдещите политики за развитие на биологичното производство в България биха били по-ефективни ако: осигурят финансово подпомагане на земеделските стопани, които развиват ефективно биологично производство; насърчават навлизането на квалифицирана работна сила в сферата на биологичното производство и преработка; подпомагат дейността на производителите на биологични семена и посадъчен материал; съдействат за повишаване капацитета на лабораториите за тестване на първична биологична земеделска продукция и на преработена продукция; насърчават набиране на информация, посредством социологически и маркетингови проучвания за нуждите на потребителите на биологични продукти и подпомагат изготвянето и изпълнението на стратегия за промоция на вътрешния пазар. Наложителни са и периодични проучвания за информираността на потребителите за логото на ЕС за

биологични продукти и доверието и тълкуването от страна на потребителите на схемата на ЕС за биологично производство.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: ПОДДЪРЖАНЕ НА ЕФЕКТИВНА ИНСТИТУЦИОНАЛНО-НОРМАТИВНА РАМКА ЗА РАЗВИТИЕ НА БИОЛОГИЧНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ И НА ЕФЕКТИВНА СИСТЕМА НА КОНТРОЛ И НАДЗОР

Аргументация: Тази стратегическа цел е формулирана въз основа на резултатите от анализа на слабите страни, възможностите и заплахите на раздели „Организационен и институционален потенциал на българския био сектор“ и „Финансово подпомагане и програмно осигуряване“.

От анализа е видно, че след 18 години на постепенно развитие и укрепване биологичното земеделие в България, сега то е с накърнен имидж на биологичното производство сред потребителите, намаляване на площите и операторите. Това се случва на фона на нарастващ пазар на биологични храни и напитки в България и след 10 години финансово подпомагане на биологичните производители.

Изход от създадената ситуация е възстановяването и засилването на участието на заинтересованите страни в управлението на процесите на биологичното производство, усъвършенстване на националното законодателство за биологичното производство, оптимизиране на надзора върху дейността на контролиращите лица, засилване на компетенциите и капацитета на административното звено в МЗХГ и планиране на следващия период на подпомагане, като се избегнат грешките и лошите практики на текущия период.

Резултатите показват, че се идентифицира необходимост от синхронизиране на националното законодателство уреждащо биологичното производство със съответното европейско законодателство. От стратегическа важност за развитието на биологичното производство в периода до 2027 година и в съответствие с едно от основните предизвикателства визирано в Европейския план за действие, а именно повишаване на доверието на потребителите в биологичните продукти и храни е: 1) въвеждането на промени в системата на надзор и контрол така, че тя да може да гарантира съответствие на операторите с правилата за биологично производство; 2) изграждане на ефективни механизми за сътрудничество между компетентния орган, другите институции имащи отношение към биологичния сектор и контролиращите лица и 3) въвеждане на промени в нормативната уредба, така че тя да отразява националните специфики и да предоставя решения (регулация) на специфични проблеми в развитието на биологичния сектор.

Резултатите от анализа ясно показват и необходимост от засилване участието на всички заинтересовани страни – биологични асоциации, контролиращи лица, консултантски, научни, изследователски организации и други в обсъждането на политики, конкретни мерки и решения за подпомагане и насърчаване развитието на био-сектора. Биологичните оператори, като основна заинтересована група, в по-голямата си част не взимат активно участие в процеса на вземане на политически решения. Членството в биологичните асоциации може да бъде разширено, чрез въвеждането на механизми за интегриране на биологичните оператори, а и на всички останали заинтересовани страни в дейности, свързани с развитието на сектора. Необходимо е създаването на инструменти за комуникация между всички заинтересовани страни и условия за синергия както между отделните елементи на биологичния сектор (производство, преработка, търговия, съпътстващи дейности като производство на торове и препарати

за растителна защита, научни изследвания, регулативна дейност и контрол, консултиране и администриране), така и между биологичният сектор и останалите селскостопански подсектори, икономиката като цяло (туризъм, креативни и рекреативни индустрии, транспорт и др.) и образователните политики за устойчиво развитие.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: СТИМУЛИРАНЕ НА ОРИЕНТИРАНИ КЪМ ПРАКТИКАТА НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ, ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И КОНСУЛТАНТСКА ДЕЙНОСТ В ОБЛАСТТА НА БИОЛОГИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО

Аргументация: Резултатите от SWOT анализа в раздел „Наука, образование, обучение и консултантска дейност за биологично земеделие“ показват не малко положителни тенденции по отношение на научните постижения в областта. Научните звена на ССА и аграрните университети имат капацитета да разработват технологии за биологично производство на различни сортове зеленчукови, овоцни, зърнени, фуражни и маслодайни култури, както и на лозя и животни. Научно-изследователските центрове в България също имат опит и капацитет да разработват подходи и методи за ефективно производство на биологична растителна и животинска продукция в различни климатични и почвени условия. Във висшите учебни заведения се предлагат специалности за ОКС „Магистър“, както и отделни избираеми дисциплини или модули по Биологично земеделие, а в някои професионални гимназии има въведена дисциплина „Агроекология“. Същевременно, резултатите разкриват и дефицити по отношение на връзката между науката, бизнеса и администрацията, изразяваща се в липса на синхрон и обща визия за развитие на научните изследвания, биологичното производство и държавните политики и приоритети за развитие на селското стопанство, науката и икономиката. Липсва интегрирана система за консултации по биологично земеделие на национално ниво, а приложните научни изследвания и технологии за биологично производство в България не са достатъчно популяризираны сред практикуващите биоземеделие. Като резултат е налице недостатъчно познаване на същността, методите на производство и философията на биологичното земеделие сред земеделски производители.

Ето защо, увеличаване нивото на съвременни знания, насърчаване прилагането на научните достижения и технологични иновации в биологичните ферми в България, както и продължаващото професионално обучение (както на учени, студенти и ученици, така и на самите биологични оператори) са съществени фактори за устойчивото развитие на сектора, който изискват конкретни мерки и действия.

ПОД-ЦЕЛИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1. ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТАТА НА БИОЛОГИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО И РАЗШИРЯВАНЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ И ВЪНШЕН ПАЗАР НА БИОЛОГИЧНИ ПРОДУКТИ			
<i>Под-цел 1. Увеличаване на обемите и асортимента на биологични продукти, предлагани на националния пазар</i>			
<i>Дейности:</i>	<i>Отговорна институция</i>	<i>Срокове</i>	<i>Индикатори</i>
1.1. Повишаване на ефективността на биологичното производство:	МЗХГ, МТСП, ДФЗ, БАБХ		
1.1.1. Включване в Стратегическия план на България на схеми и мерки за подпомагане на ферми, които не отговарят на критериите за подпомагане по мярка 11 на ИРСР. Те могат да бъдат насочени към: <ul style="list-style-type: none"> • справяне с болести и неприятели по биологичен начин, • поемане на част от таксата за сертификация за оператори, които не получават подпомагане по ИРСР, • малки преработвателни линии за биопродукти • разработване и/или въвеждане на смарт технологии и дигитални решения на проблемите в биопроизводството 	МЗХГ, ДФЗ	2027	Брой финансирали ферми Стойност на реализираната продукция на ферми, финансирали по тези дейности на годишна база
1.1.2. Включване в Стратегическия план на България на схеми и мерки за осигуряване на условия за затваряне на производствените вериги.	МЗХГ, ДФЗ, Общини,	2027	Увеличение на преработената биологична продукция; брой био оператори създали преработвателна линия

1.1.3. Създаване на условия за устойчивост на малките и семейните биологични стопанства, чрез насищаване сдружаването на производителите за постигане икономии от мащаби.	МЗХГ, ДПМОИ	2027	брой малките биологични стопанства да участват в сдружения, групи на производители или кооперативи и обем реализирана продукция.
1.1.4. Публикуване и редовна актуализация на сайта на БАБХ на всички регистрирани в страната ПРЗ, разрешени за биологично производство съгласно Приложение 1 на Регламент 889. Препратка към списъка и в раздел „Биологично земеделие“ в сайта на МЗХГ.	БАБХ, МЗХГ	ежегодно до 31.01.	Публикуван и актуализиран списък на продуктите за РЗ, разрешени съгласно Приложение 1 на Регламент 889.
1.1.5. Издаване на практически ръководства по подсектори (растениевъдство, животновъдство, пчеларство) насочени към производителите, за необходимите стъпки и изисквания за включване на нов оператор (производител, преработвател, търговец на растения, животни и аквакултури, растителни, животински продукти, продукти от аквакултури и храни) в система на контрол. Ръководствата да включват: <ul style="list-style-type: none"> Синтезирана и достъпно представена информация за актуално и законодателство, с които операторите трябва да са запознати, Информация за възможности за пазарна реализация на продукцията им и за съществуващи мерки по ПРСР или по други програми, по които биооператорите могат да кандидатстват. 	МЗХ, БАБ, контролиращи лица	Ежегодно и при наличие на промени в наличната информация	Издадено ръководство, разпространено до всички биооператори, както и да бъде на разположение на заинтересованите граждани в общинските служби по земеделие и контролиращите лица.
1.2. Създаване на правила, които да не допускат средствата по мярката за подпомагане на биологичното производство в новия програмен период да се разпределят за оператори, които не реализират биологична продукция	МЗХГ	2020	Разработени правила; ежегодни доклади от извършената оценка
1.3. Увеличаване броя на	БАБ, Национална био	ежегодно	Нарастване на членската база до 15%

производителите/преработвателите/търговците, обхванати от сдружения и асоциации	асоциация, Асоциация на биотърговците		до 2027 година
---	---------------------------------------	--	----------------

Под-цел 2. Повишаване на потребителско търсене на биологични продукти на вътрешния и външния пазар

Действия:	Отговорна институция	Срокове	Индикатори
2.1. Популяризиране на българските биологични продукти на вътрешния пазар	МЗХГ, БАБ, Биоселена и други НПО, АБТБ, БСК	2027	
2.1.1. Включване в съществуващите педагогически мерки по схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ на теми за биологичното производство и запознаване на децата от всички възрастови групи с положителното му въздействие върху околната среда.	МЗХГ, МОН,	2021	Брой училища и ученици включени в програмите
2.1.2. Създаване, брандиране и промотиране на търговските обекти, предлагачи български биологични продукти	МЗХГ, консултантски организации, медии	2021	Брой търговски обекти – поне 10% от търговските обекти, предлагачи пресни биологични продукти
2.1.3. Организиране и провеждане на Информационни кампании за екологичните и здравословни предимства на биопродуктите, както и за разликите между „био“ и други продукти, обозначавани като „еко“, „натурални“, „фермерски“, „домашни“.	МЗХГ, асоциация на търговците, БАБ, Аграрен университет Пловдив, средни аграрни училища	ежегодно	Брой проведени кампании и оценка на обратната връзка, получена от достигнатите таргет групи
2.1.4. Провеждане на проучвания относно: <ul style="list-style-type: none"> • нагласи на потребителите на биологични продукти, включително доверие в биологичните продукти; • обороти от пазарна реализация на 	МЗХГ, отдел „Агростатистика“; ССА- Институт по Аграрна икономика;	ежегодно	Тематични годишни доклади с резултати от проучванията; интегриране на резултатите в годишния Аграрен доклад

биологични продукти в и извън страната • пазарни дялове на българска и вносна биологична продукция	асоциации на биологичните производители и търговци		
2.3. Популяризиране на българските биологични продукти на външния пазар			
2.3.1. Провеждане на промоционални кампании на приоритетни производства, които имат конкурентно предимство на външния пазар, но се нуждаят от допълнително развитие и брандиране като български продукти, като производство на биовино, биологичен мед, етерични масла и други.	МЗХГ, АБТБ, БАБ, потребителски организации	2025	20% увеличение на дела на преработени продукти, изнасяни на чуждестранния пазар
2.3.2. Финансиране на атрактивни български щандове на европейски и световни изложения за биологична земеделска и хранителна продукция	МЗХГ	2021	Брой участия на биологични оператори, брой установени контакти с бизнес партньори, брой подписани договори с бизнес партньори

Под-цел 3. Подпомагане на биологично земеделие за устойчиво местно развитие

3.1 Включване в Стратегическия план на схеми и мерки за подпомагане на малки биологични стопанства	МЗХГ, Национална селска мрежа	2027	30% от малките биологични стопанства да бъдат подпомагани по такива схеми или мерки.
3.2 Включване на биологични продукти в схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“.	МЗХГ, БАБХ, ДФЗ	2021	Минимум 5% от разпределените по схемите продукти
3.3. Насърчаване на временната сезонна заетост: включване на биологични стопанства в схеми за временна заетост.	МЗХГ, МТСН, Национална селска	Ежегодно от 2021	Брой стопанства участвали в схеми за временна заетост; брой сезонни работници
	мрежа, Сдружение на общините		

**СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: ПОДДЪРЖАНЕ НА ЕФЕКТИВНА ИНСТИТУЦИОНАЛНО-НОРМАТИВНА РАМКА
ЗА РАЗВИТИЕ НА БИОЛОГИЧНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ И НА ЕФЕКТИВНА СИСТЕМА НА КОНТРОЛ И НАДЗОР**

Под-цел 1: Включване на заинтересованите страни в процесите на вземане на решения за сектор **БИОЛОГИЧНО ПРОИЗВОДСТВО**

<i>Дейности:</i>	<i>Отговорна институция</i>	<i>Срокове</i>	<i>Индикатори</i>
<p>1.1. Консултативен съвет по биологично земеделие</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оптимизиране на състава на Консултативния съвет по биологично земеделие - приемане на Правилник за дейността на КСБЗ - осигуряване на секретариат за функционирането на КСБЗ - Публикуване на протоколите и материалите от заседанията, мониторинг на изпълнение на решенията 	МЗХГ, БАБ, Биоселена, НБА, НПО, CCA	31.10.2019	<p>Оптимизиран е състава на КСБЗ, всички заинтересовани страни са представени реципрочно и имат възможност да участват в обсъждане на политики и конкретни мерки за подпомагане и насърчаване на производството и търговията био продукти</p> <p>Правилника е одобрен и публикуван на сайта на МЗХГ</p> <p>Определен е секретариат на КСБЗ</p> <p>КСБЗ разглежда актуални въпроси от сферата на биологичното земеделие, излиза с решения, които се публикуват на страницата на МЗХГ.</p>
1.1.1 Провеждане на тематични заседания на Консултативния съвет по биологично земеделие за съгласуване на	МЗХГ,	ежегодно	Протоколи от проведени 2 тематични заседания

	актуализации на нормативната рамка за биологично земеделие, съобразно идентифицирани проблеми в сектора.			
1.1.2	Актуализиране и мониторинг на съответствието на националното законодателство в областта на биологичното производство с промените в правно обвързващите актове на Европейския съюз за биологичното производство и етикетиране на биологични продукти.	МЗХГ	ежегодно	Протоколи от заседания на КСБЗ с одобрени промени в националното законодателство.

Под-цел 2: Оптимизиране на дейността и функциите на административната структура в рамките на МЗХГ, ангажирана с изпълнението на националната политика и политиката на Европейския съюз в областта на биологичното земеделие

2.1. Създаване на ново структурно звено в рамките на министерството: Дирекция „Биологично производство“.	МЗХГ	Септември 2019	Променен е Устройствения правилник на МЗХГ Създадена е нова структура Обявени са конкурси за назначаване на експерти в дирекцията
2.2. Актуализиране на състава на административната единица с оглед покриване на целия спектър от дейности и обезпечаване на човешки ресурси, необходими за административното на био-сектора.	МЗХГ	декември 2019	Назначаване на експерти в дирекция „Биологично производство“ Разпределение на работата и отговорностите в два отдела Проведено минимум едно обучение годишно за всички експерти от новата дирекция „Биологично производство“.
2.3. Въвеждане на нова функционална отговорност, свързана с подготовката на инструментариум за провеждане на допитвания до биологичните оператори и други заинтересовани страни и набирането на данни, необходими за формулирането на политики и мерки в подкрепа на био-сектора.	МЗХГ, ССА	2021 2024 2027	Публикувани са доклади 3 доклада от анализите на събранныте данни с препоръки за промяна

Под-цел 3: Актуализиране на нормативната рамка за биологично производство

3.1. Изменение и допълнение на Наредба №5/03.09.2018 г.	МЗХГ, КСБЗ	Октомври 2019	Публикувана в ДВ актуализация на наредба 5. Всички текстове са съгласувани със заинтересуваните страни.
3.2. Включване на електронни продажби на биологични продукти в системата на контрол.	МЗХГ, КСБЗ	Октомври 2019	Продажбите на биологични храни и напитки от разстояние /електронни магазини е включена в задължението за контрол от КЛ
3.3. Изменение и допълнение на ЗПООПЗПЕС	МЗХГ, КСБЗ	Май 2020	Проблемните текстове в ЗПООПЗПЕС са променени след съгласуване със заинтересуваните страни. Въведени са всички нови изисквания, описани в РЕГЛАМЕНТ 848/2018 с преходни разпоредби за сроковете, от които следва да се прилагат

Под-цел 4: Поддържане на система за контрол на биологичните оператори и надзор върху дейността на контролиращите лица, която гарантира съответствие на операторите с правилата за биологично производство

4.1. Изготвяне и одобряване на процедура за осъществяването на надзор върху дейността на контролиращите лица, осигуряваща ефикасност на надзора, обективност и прозрачност.	МЗХГ	30 септември 2019	Процедурата е одобрена и достъпна на сайта на МЗХГ.
4.2. Повишаване на квалификацията на експертите, които извършват надзор на контролиращите лица	МЗХГ, контролиращите лица	ежегодно	Минимум 25% от състава на експертите, участващи в надзорни проверки на контролиращите лица преминават практическо обучение по надзор.
4.3. Организиране на двустранни срещи между МЗХГ и контролиращите лица цел обсъждане на проблеми свързани с контрола и надзора.	МЗХ, КЛ	три пъти годишно	Протоколи от проведените срещи и констатирани проблеми
4.4. Актуализиране и поддържане на създадения Регистър на биологичното производство по начин, който да	МЗХГ	ежегодно	Функциониране на Регистъра в съответствие с препоръките на ЕС

осигури надеждна и честна информация и прозрачност относно операторите и системата за контрол			

Под-цел 5: Оптимизиране на програмното осигуряване и финансовото подпомагане на биологичното земеделие

5.1. Извършване на оценка на резултатите от прилагането на Мяка 11 от ПРСР 2014-2020, която да послужи при разработването на мярката за подпомагане на био производството в периода 2021-2027 г.	МЗХГ, Външен изпълнител	2020	Доклад от извършената оценка
5.2. Индикаторите за измерване на резултатите от прилагане на мерките за подпомагане на биологичното производство през новия програмен период 2021-2027 да бъдат формулирани по начин, който да отразява добивите от първична биологична продукция и пазарната реализация на биологични земеделски продукти и хани.	МЗХГ	2021	Разработена методика
5.3. Въвеждане на тавани за подпомагане по мярката за биологично производство в ПРСР 2021-2027 г.	МЗХГ	2021	Разработена мярка
5.4. Осигуряване на бесплатни консултантски услуги и професионално обучение за фермери извършващи биологично производство по мерките на ПРСР, в началото на новия програмен период	МЗХГ	2021	Отваряне на мерките в началото на новия програмен период

2021-2027.			
------------	--	--	--

**СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3. СТИМУЛИРАНЕ НА ОРИЕНТИРАНИ КЪМ ПРАКТИКАТА НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ,
ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И КОНСУЛТАНТСКА ДЕЙНОСТ В ОБЛАСТТА НА БИОЛОГИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО**

Под-цел 1. Ориентирани към практиката научни изследвания

<i>Дейности:</i>	<i>Отговорна институция</i>	<i>Срокове</i>	<i>Индикатори</i>
1.1. Създаване на възможност Регистъра на биологичното производство и биологичните оператори да бъде използван за статистически справки.	МЗХГ	октомври 2019 г.	Получаване на обратна връзка (доклади, анализи с резултати от изследвания) от ползвателите на регистъра.
1.2. Разработване на нови и адаптиране към български условия на съществуващи: а) иновативни методи за борба с вредителите, болестите и плевелите; б) продукти за екологосъобразна растителна защита, които са алтернатива на медта;	CCA, Академични институции	текущ	Резултати от научни и научно-приложни изследвания.
в) повишаване на енергийната			

<p>ефективност на оранжерийното производство;</p> <p>г) подобрено плодородие на почвите и технологии за контрол и намаляване на почвената ерозия;</p> <p>д) енергийна ефективност;</p> <p>е) ефективно съвместно съществуване на биологичното и на конвенционалното земеделие</p> <p>ж) съставки и техники, съвместими с обработката на биологични храни.</p>			
1.3. Създаване на научни програми в областта на биологичната селекция и семепроизводство и разработване на технологии за биологично производство на семена и посадъчен материал	МЗХГ, ССА, ИАСАС, ФНИ при МОН, Университети	В рамките на програмния период 2021-2027	Резултати от научни програми

Под-цел 2. Усъвършенстване на професионалното образование и обучение по биологично земеделие в аграрни и горски специалности във висшите училища, както и в професионални гимназии по селско, горско стопанство и хранително-вкусова промишленост.

Действия	Отговорна институция	Срокове	Индикатори
2.1. Въвеждане на професионално образование и обучение в специалност „Агроекология“ в професионални гимназии по селско, горско стопанство и хранително-вкусова промишленост.	МОН, МЗХГ, НАПОО	текущ	Разработване на специализирани учебни материали; въвеждане на специалност и програми по агроекология;
2.2. В координация с МОН и НАПОО, да се разработят и	МОН, МЗХГ, НАПОО	постоянен	Разработени и приложени в действие програми, след консултиране с Университетите.

включат нови специалности като биологичен фермер, търговец на биологични продукти и хани или продавач-консултант на био-продукти и био-хани			
2.3. Ежегодно организиране на курсове, семинари по биологично земеделие за преподаватели от професионални гимназии по селско, горско стопанство и хранително-вкусова промишленост	ССА, МОН, БАБ, университети	Всяка година	Ежегоден доклад за проведени курсове и брой участници
2.4. Организиране на стажове и дни на „отворените врати“ за 1) ученици от професионалните гимназии по селско, горско стопанство и хранително-вкусова промишленост и на 2) студенти от ВУЗ-ве във фирми от сектора на биологичното производство	МОН, Университети, научни институти	Всяка година	Брой стажове, инициативи от типа „отворени врати“, брой професионални гимназии и ВУЗ-ве включили се в инициативите, брой ученици и студенти

Под-цел 3. Продължаващо професионално обучение и консултантски услуги

Дейности	Отговорни институции	Срокове	Индикатори
3.1. Разпространение на информация (брошури) сред биологичните оператори за възможностите за финансова подкрепа и за ползване на консултантски услуги по ГРСР, за биологично производство.	МЗХ, БАБ, Академични институции	2021г.	Издадени брошури.
3.2. Провеждане на ежегодни срещи с биологични оператори за разпространение на информация	МЗХ, БАБ, Академични институции,	ежегодно	Брой срещи Анализ на идентифицираните нужди от страна на биологичните оператори

за промените в нормативната уредба, за появата на иновации в сферата на биологичното производство, за идентифициране на непосредствени нужди от допълнително професионално обучение и консултации	консултантски организации		
---	---------------------------	--	--